

Jaarverslag Integraal werken in de wijk - 2019

Zicht op wat werkt in de wijk

Inleiding

In 2019 zijn Movisie, NCJ, NJi, Vilans en de Werkplaatsen Sociaal Domein weer samen opgetrokken in het programma Integraal Werken in de Wijk (IWW). Met onze samenwerking beogen we, samen met professionals en beleidsmakers, de kennis en expertise over integraal werken bij meervoudige vragen en problemen te ontwikkelen, te onderzoeken en toegankelijk te maken. Hierbij hebben we in het bijzonder oog voor kwetsbare doelgroepen, zoals mensen met een licht verstandelijke beperking en/of psychische problemen. In dit jaarverslag laten we zien wat we in 2019 hebben gerealiseerd.

Projecten

Website

Begin 2017 is de website www.integraalwerkenindewijk.nl gelanceerd. Doel is om via deze website de kennisproducten van het programma IWW overzichtelijk bij elkaar te hebben. Daarnaast worden door het redactieteam ook IWW-publicaties van anderen op het thema 'integraal werken in de wijk' geduid en geplaatst. De website is thematische ingedeeld. Hierdoor hebben wij de mogelijkheid om ook kennis over aanpalende onderwerpen te publiceren, wat niet rechtstreeks voortvloeit uit het programma, maar wel samenhangt met integraal werken (zoals bijvoorbeeld monitoring en evaluatie).

De gekozen thema's zijn:

- Integrale zorg en ondersteuning
- Monitoring en evaluatie
- Organiseren en samenwerken
- Toegang
- Werkwijzen en methodieken
- Kennis en competenties

Naast de gezamenlijke website worden de kennisproducten van IWW ook via de kennisinfrastructuur van de deelnemende kennisinstituten verspreid.

In 2019 is de IWW-website door 9.342 mensen bezocht en is de informatie van IWW via de betrokken kennisorganisaties 12.294 keer bekeken.

1-1-2019 t/m 31-12-2019	Totaal
Bezoekers website IWW	9.342
Paginaweergaven IWW via Kennisinstituten	12.294

De publicaties en kennisproducten van IWW werden in 2019 goed gevonden, wat blijkt uit het aantal downloads vanaf de IWW-website. Sommige publicaties zijn ook doorgeplaatst op de websites van de kennisinstituten. Die cijfers zijn hier ook in meegenomen.

Downloads publicaties	
Eenvoudig maatwerk: doen wat nodig is	4
Basisfuncties voor lokale teams in kaart	35
Integrale aanpak sociaal domein in Hollands Kroon	8
De Sterkste Schakels: Wat werkt in de samenwerking tussen jeugdgezondheidszorg, wijkteam en onderwijs?	127
Dialogo over kwaliteit in de wijk - opbrengsten tot nu toe	3
Nieuwsoverzicht september en oktober 2019	16
Toegang om de hoek. De gemeentelijke toegang en de inzet van gespecialiseerde jeugdhulp	5
Handreiking: Waarborgen en ontwikkelen van kennis binnen wijkteams	113
Caseload voor lokale wijkteams	2618
Eindrapportage Maat Werkt (Klarendal, Arnhem)	51
Zelfevaluatietool Sociaal Domein – Toegang en samenhang hulp	980
Wat kan een wijkteam of team jeugdconsulenten aan? (Caseload)	211

Toolkit voor uitvoerders binnen het sociaal domein	169
'De echte magic vindt toch tussen mensen plaats'	7
Burgers in beeld	28
Samenwerken aan gezondheid in de wijk loont	38
De spil in de wijk (publicatie)	126
De spil in de wijk (poster)	155
Gesprekstool voor het combineren van armoede- en gezondheidsbeleid	22
Reflectietool integrale zorg voor kind en gezin	156
Interprofessioneel werken en innoveren in teams	47
Kennisbouwstenen voor professionals die integraal werken in de wijk	3008
Reflectietool (flyer)	88
Kennisbouwstenen (flyer)	138
Verbinden werk & inkomen en zorg&welzijn	52
Jaarverslag 2018	102
Jaarverslag 2017	18
Wat werkt bij integraal werken in de wijk	1926
Nieuwe functies in het sociaal domein	91
Werkprogramma 2018: Integraal werken in de wijk	17
Gemeenten tevreden over sociale (wijk)teams, ontwikkeling gaat door	1896
Draaiboek voor bijeenkomst Samenwerken in de wijk (juli 2017)	476
Reflectietool Ruimte geeft vaart (mei 2017)	417
Organisatievormen en positionering van (wijk)teams: overwegingen en ervaringen van gemeenten in beeld (maart 2017)	404
Hoe zoeken en delen beleidsadviseurs van de gemeenten kennis? (februari 2017)	4
Sociale wijkteams en informele zorg (februari 2017)	469
Integraal werken in de wijk: good practices (januari 2017)	231
Publicatieoverzicht LVB en GGZ (januari 2017)	424
Toeval bestaat niet: tijd voor een goede samenwerking tussen wijkteams en actieve bewoners (januari 2017)	152
Samenwerken in de wijk (november 2016)	667
Jaarverslag 2016: Integraal werken in de wijk	3
Werkprogramma 2017: Integraal werken in de wijk (samenvatting)	4
Werkprogramma 2017: Integraal werken in de wijk (uitgebreid)	0
Werkprogramma 2019: Integraal werken in de wijk	93

Congressen en conferenties

Het programma Integraal Werken in de Wijk is in 2019 op diverse congressen en conferenties aanwezig geweest om workshops of presentaties te verzorgen. Vaak in combinatie met een stand waarin de publicaties van het programma werden gedeeld en de zichtbaarheid en vindbaarheid van het programma werd vergroot middels bijvoorbeeld de ansichtkaart.

Vraagbaak IWW

Professionals en beleidsmakers met een vraag over integraal werken in de wijk hebben via info@integraalwerkenindewijk.nl een integraal antwoord op hun vraag gekregen. We ontvingen in 2019 drie vragen rechtstreeks op dit mailadres. Via de kanalen van de kennisinstituten ontvingen we vier vragen die om een integraal antwoord vroegen. Die zijn doorgezet naar de vraagbaak. We houden de mailbox 'open' vooral ook om één contactadres namens alle instituten te hebben. Maar we zien dat de rol van de vraagbaak afneemt.

Lerende praktijken

Aan het Programma Sociaal Domein-traject *Eenvoudig Maatwerk* is bijgedragen door:

- onze kennis te delen met de werkgroep en met de Topklas en door hun geleerde lessen in beeld te brengen.
- geanonimiseerde casusbeschrijvingen met de gevonden (doorbraak)oplossingen beschikbaar te stellen via www.1sociaaldomein.nl, zodat professionals en beleidsmakers daarvan kunnen leren en

alternatieve oplossingen/tips kunnen delen.

c. bijdrage aan diverse uitwisselingsbijeenkomsten/werkbezoeken.

d. een periodieke nieuwsbrief te verzorgen met een selectie van relevante nieuwsitems en publicaties.

e. artikel 'Eenvoudig Maatwerk: doen wat nodig is. Ervaringen met het organiseren van een maatwerkaanpak bij gestapelde problemen'.

T.a.v. de doelgroep LVB is vanuit IWW afstemming geweest met ZonMw. Tegelijkertijd was er vanuit ZonMw al contact met Movisie en is afgesproken dat Movisie in 2020 de opbrengsten van de Klein maar fijn-projecten via leergemeenschappen en themadossier zal verspreiden. Relevante kennis over integraal werken zal in 2020 ook via de website van IWW kunnen worden gedeeld. NB. Kennis over Vakkundig aan het Werk projecten kan pas later (2020/21) worden opgehaald en gedeeld.

Met de Associatie Wijkteams richtte IWW zich op kennisontwikkeling / delen op het terrein van wijkgericht werken (samenwerking sociale wijkteams met huisartsen, met jeugdgezondheidszorg en het veiligheidsdomein) en op het vakmanschap van sociale professionals.

De pilots met de Werkplaatsen Sociaal Domein zijn afgerond dan wel deels niet goed van de grond gekomen. Er heeft een uitwisselbijeenkomst met WSD over 'werkzame elementen integraal werken' plaatsgevonden.

Onderzoek

In 2019 is gewerkt aan literatuur- en praktijkonderzoek naar werkzame elementen rond vraagverheldering en planvorming bij ondersteuning van individuele cliënten. De publicatie volgt in voorjaar 2020.

Er vond een analyse plaats van gemeentelijke evaluatierapporten gericht op sociale wijkteams / sociaal beleid. In de publicatie (verschijnt januari 2020) brengen we op 10 aandachtsgebieden ervaringen, lessen en verbetermogelijkheden van sociale wijkteams naar voren. Zo bieden we een inkijk in de opgave waar gemeenten en maatschappelijke partners voor staan als het gaat om het functioneren van sociale wijkteams.

Ook zijn in ander onderzoek gemeentelijke beleidsuitgangspunten en opdrachten aan sociale wijkteams/sociaal domein van 12 gemeenten geanalyseerd. Publicatie hiervan volgt in februari 2020. We gaan vervolgens in 2020 onderzoeken hoe sociale wijkteams de uitgangspunten vertalen naar / in hun praktijk.

Nieuwe kennisproducten

1. Zelfevaluatietool (ZET)

In 2018 zijn we op verzoek van 19 gemeenten gestart met de ontwikkeling van een zelfevaluatietool voor gemeenten en hun partners. De bedoeling van de tool is inzichtelijk te krijgen wat er goed gaat en wat er beter kan in de toegang en samenhang van hulp in het sociaal domein.

Hierin heeft IWW samengewerkt met het Toezicht Sociaal Domein (iof Programma Sociaal Domein).

In de tool is de inwoner is het vertrekpunt van de evaluatie. De tool bestaat uit de onderdelen:

interviews met inwoners, de belangrijkste professional betrokken bij die inwoners en dossier onderzoek. Na analyse worden de resultaten in een sessie met betrokkenen in het sociaal domein besproken. De tool voorziet in formats en instructies bij alle onderdelen. Na de ontwikkeling hebben in 2018 vier gemeenten de zelfevaluatie uitgetoetst. De reacties waren zeer positief, de inzet van de tool heeft geleid tot concrete verbetervoornemens.

In 2019 werkten we aan een doorontwikkelde versie. Tevens wilden we de tool met minder begeleiding uitzetten bij 10 nieuwe gemeenten, waarna we in 2020 de tool gereed wilden hebben voor alle gemeenten en hun partners. De praktijk bleek weerbarstiger. Hoewel alle zeilen bij zijn gezet om de tool onder de aandacht te brengen bij gemeenten, bleek t voor gemeenten lastig om, ondanks goede voornemens, de daad bij het woord te voegen. Zeker in combinatie met minder begeleiding, was er onvoldoende 'stok achter de deur'. De startbijeenkomst in april 2019 kende 4 gegadigden, waarvan er drie daadwerkelijk, maar op een later tijdstip gestart zijn. Ook is er met de VNG gesproken over eigenaarschap. Hoewel erop zichzelf welwillendheid was, bleef dit thema 'hangen', alsof de tijd nog niet rijp was. Eind 2019 is met IWW/TSD besloten tot nader onderzoek. Welke condities doen

ertoe voor gebruik door gemeenten en in hoeverre is de tool voldoende gebruiksvriendelijk om zelfstandig toe te passen?

Verder is er stevig meegedacht met de in 2019 door KPMG ontwikkelde 'Basisfuncties voor Lokale teams' en is er een vergelijking gemaakt tussen deze basisfuncties en de ZelfevaluatiETOOL. Dit heeft geresulteerd in een flyer waaruit blijkt dat de meeste basisfuncties heel goed te checken zijn middels de ZET. Ook is er gesproken met het programma Geweld hoort Nergens Thuis (GHNT), als het gaat om de check van de module 'Veiligheid' uit de tool.

Leren met en in de praktijk

Het daadwerkelijk verder helpen van wijkteams/netwerken of gemeenten door aan te sluiten met onze kennis en producten. We willen hiermee zowel de praktijk ondersteunen als onze kennis, ervaring en producten verdiepen en updaten. Tevens willen we leren wat nodig is om kennisgebruik aantrekkelijker en kennis toepassingsgerichter te maken, zodat kennis ook daadwerkelijk wordt benut. De deelprojecten richten zich op een brandende kwestie waar we iets concreets op leveren, zowel qua dienst als product. Dit in co-creatie met de praktijk. In 2018 werkten we aan:

1. Kennis op maat

a. Case-loadbepaling

Hoeveel cliënten kan een team jeugdconsulenten of een sociaal wijkteam ondersteunen? Met die vraag worstelden de gemeenten de Huizen, Blaricum en Laren. Op het eerste gezicht leek het een overzichtelijk en rekenkundig vraagstuk. Maar al snel bleek dit geen kwestie van cijfers en rekenen te zijn. Om een antwoord te kunnen geven op die vraag, ontwikkelden we een 'denkkader'. Hiermee gaan professionals, beleidsmakers en bestuurders van wijkteams, jeugdteams en gemeenten met elkaar in gesprek over een verantwoorde caseload.

Het denkkader bestaat uit twee stappen: in de eerste stap wordt een bandbreedte voor de caseload bepaald (een bovengrens en een ondergrens), op basis van de waarden die onder het werk van de professionals liggen. In de tweede stap wordt deze bandbreedte getoetst in de praktijk en wordt benoemd welke (praktische) factoren een rol spelen bij de hoeveelheid casussen die professionals aankunnen.

In 2018 is het denkkader getoetst bij 4 andere gemeenten. Na verwerking van de feedback is in maart 2019 het denkkader opgeleverd.

c. Associatie wijkteams

De Associatie is van en voor wijkteams, de mensen die daar werken als professional of in een ondersteunende rol. Ze willen samen leren, kennis ontwikkelen en gesprekspartner zijn op het landelijke speelveld. In dat licht is onderzocht wat de Associatie en IWW voor elkaar kunnen betekenen in de ambities van de Associatie op het vlak van versterken van professionals, het versterken van organisaties en het versterken van samenwerking. Heel concreet betekent het dat IWW deelneemt aan een werkgroep 'vakmanschap' van de Associatie en gericht kennis en expertise levert ter versterking van het imago van de wijkteamprofessional. Ook is er input geleverd bij het ontwikkelen van een dialoogstuk rond 'Wijkgericht werken met het oog op jeugd' dat geschreven is door het NJi, de Associatie en 'Ondersteuning Zorglandschap Jeugd' (OZJ) in het kader van actielijn 1 van het programma Zorg voor Jeugd, rond versterking van de Toegang. Tot slot is er samengewerkt op het thema 'Wijkteams en JGZ', 'Wijkteams en huisartsen' en 'Wijkteams irt Veiligheid'.

Het rapport '[de Sterkste Schakels](#)' is opgeleverd en een [dossier over de samenwerking Wijkteams en huisartsen](#).

d. Risicotaxatie instrument signaleren en bespreekbaar maken van Huiselijk geweld en Kindermishandeling

Het is best lastig voor wijkteammedewerkers om tijdig signalen van (dreigend) huiselijk geweld waar te nemen. Deze kwestie speelde in Amersfoort. Om dit te ondervangen had Veilig Thuis een training gegeven en zijn er aandachtsfunctionarissen Veiligheid om mee te kunnen sparren over vermoedens en hoe te handelen. Toch blijft het ingewikkeld om in de gaten te hebben welke risico's op huiselijk geweld spelen in gezinnen/huishoudens. Daarbij speelt handelingsverlegenheid soms parten bij het aanklaarten van de waargenomen risico's. Medewerkers hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan één instrument om onveiligheid en dreiging van huiselijk geweld en kindermishandeling te kunnen onderkennen voor de hele doelgroep van 0 – 100 jr. Hiermee is IWW aan de slag gegaan: het concept instrument voor het in kaart brengen van (vermoedens van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling

is gereed, is beproefd in Amersfoort. In het voorjaar van 2020 wordt de feedback verwerkt en daarna wordt het instrument door een aantal organisaties toegepast in de praktijk en wederom aangepast. Eind 2020 is het instrument voor brede toepassing beschikbaar.

2. Benutting bestaande kennis

Doel van programma IWW was en is om voor enkele bestaande IWW producten een benuttings- en verspreidingsstrategie te ontwikkelen.

2a Kennisbouwstenen

De kennisbouwstenen helpen professionals van lokale teams om per leefdoelgebied (bijvoorbeeld gezondheid, wonen, werken of opvoeden) de juiste kennis te vinden voor adequate ondersteuning bij complexe zorgvragen. Deze bouwstenen zijn in 2017 ontwikkeld op basis van de veelheid van vragen die op lokale teams afkomen, ordenen deze en geven eenvoudige toegang tot actuele en handzame kennis.

Voor de benutting en verspreiding hebben we de focus gelegd op gebruik bij het ontwikkelen van een scholingsplan: welke kennis is reeds in een team aanwezig? En welke ontbreekt? Wat is de best passende manier om deze aan te vullen? Dit samen met wijkteammedewerkers uit zowel Soest als Molenlanden. De werkvormen die hierbij zijn gebruikt zijn beschreven in een handreiking die in 2019 is opgeleverd. Hierbij worden de evaluatiegegevens gebruikt die door de wijkteammedewerkers zijn ingevuld. In 2019 zijn de kennisbouwstenen geüpdatet en aangevuld. Overal worden de bouwstenen gezien als een prettig handvat, helder qua structuur en veelomvattend. Verder zijn ze benut tijdens zogenaamde Expliciteringsdagen bij de buurtteams in Utrecht, bij de ontwikkeling van de BRAMtool bij Tranzo en ze zijn een aantal keren op congressen en bijeenkomsten gepresenteerd, zoals in een HBO kennisnetwerk tbv gebruik in het beroepsonderwijs.

Publicaties

Hieronder vindt u een overzicht van de publicaties die zijn verschenen in 2019.

Op www.integraalwerkenindewijk.nl/publicaties vindt u het volledige overzicht van IWW publicaties en andere relevante publicaties.

- Eenvoudig Maatwerk: doen wat nodig is
- Basisfuncties voor lokale teams in kaart
- Integrale aanpak sociaal domein in Hollands Kroon
- De Sterkste Schakels: Wat werkt in de samenwerking tussen jeugdgezondheidszorg, wijkteam en onderwijs?
- Dialoog over kwaliteit in de wijk - opbrengsten tot nu toe
- Nieuwsoverzicht september en oktober 2019
- Toegang om de hoek. De gemeentelijke toegang en de inzet van gespecialiseerde jeugdhulp
- Kennisbouwstenen (flyer)
- Handreiking: Waarborgen en ontwikkelen van kennis binnen wijkteams
- Kennisbouwstenen voor professionals die integraal werken in de wijk
- Eindrapportage Maat Werkt (Klarendal, Arnhem)
- Zelfevaluatietool Sociaal Domein – Toegang en samenhang hulp
- Caseload voor lokale (wijk)teams
- Jaarverslag 2018: Integraal werken in de wijk
- Toolkit voor uitvoerders binnen het sociaal domein
- 'De echte magic vindt toch tussen mensen plaats'
- Burgers in beeld
- Samenwerken aan gezondheid in de wijk loont